

tapasztalja a Generale Consistorium, hogy légyenek némelyek Tiszts. Minister atyánkfiai közül, kik magokat azon Ágendához alkalmaztatni nem kívánják s nem akarják; mostan aztán serii commitáltatik T[iszteletes] Esperes atyánkfiainak, hogy ki ki maga Diocessiseben illendő atettioval légyen e dolog iránt, és ha kik a nevezett czeremóniának kiszolgáltatásában az Ágenda ellen cselekednének, azok ellen toties quoties condigne animadvertálni el ne mulassza."⁴

JEGYZETEK

¹ Protocollum Generale Consistorium I.k. (1629-1736), 177. l. A fordítást ezúton is köszönetet mondok dr. Buzogány Dezső professzor úrnak.

² Generale Consistorium - Főtanács.

³ Protocollum Generale Consistorium II. (1737-1777), 8.

⁴ Protocollum Generale Consistorium III. (1778-1781), 18.; lásd: Szombatfalvi József: Egy 18. századi szabályzat az erdélyi unitárius istentisztelet és szertartások végzéséről. In. KerMagv 93. (1987), 228.

NYILATKOZAT a vallásügyi törvénytervezet helyzetéről

A vallásügyi törvénytervezetet 1990 második felében valamennyi romániai elismert felekezet részvételével megnyugtató formában kidolgoztuk. Ez a tervezet azonban a mai napig sem került a parlament elé, bár sok vonatkozásban a mai romániai társadalom fontos kérdéseiben megoldást jelentene.

Folyó év április 27-én tárgyaláson vettünk részt - valamennyi felekezet - Bukarestben, a Vallásügyi Államtitkárság székhelyén, amikoris nyolc minisztérium véleményét vitattuk meg a tervezet módosításáról. A kevésbé jelentős módosító javaslatok mellett határozottan elutasítottuk a felekezeti oktatás magánoktatássá minősítését és azt a szándékot, hogy az egyházak vagyonának visszaszolgáltatási ügye ne szerepeljen a vallásügyi törvénytervezetben, hanem az állam erről az ügyről későbbi időpontban külön intézkedjék. Ezen kérdések szakértői megtárgyalására ugyancsak a Vallásügyi Államtitkárságnál került sor 1993. szeptember 23-án.

Megdöbbenve értesültünk arról, hogy a Vallásügyi Államtitkárság a magyar egyházak képviselőivel folytatott tárgyalás előtt már tizenegy felekezettel tárgyalt az oszd meg és uralkodj klasszikus módszer alapján, és elérte mindegyiknél a felekezeti oktatás magánoktatásként való felvételét a törvénytervezetbe.

A tizenegy felekezet engedménye számunkra váratlan meglepetés. Hónapokon át folytatott nehéz tárgyalásokon közösen értük el, hogy a tervezet minden felekezet részére megnyugvást jelentsen, senkit se sértsen és most egyszerűen visszalépnek. Érthetetlen számunkra a létrejött megegyezés egyoldalú felmondása, hiszen csupán Erdélyben, Onisifor Ghibu professzor szerint 2820 magyar felekezeti iskola működött. Ezen iskolák jogos visszaszolgáltatásáról lemondani történelmi bűn lenne. Híveinknek és lelkiismeretünknek nem tudnánk elszámolni a lemondást. Soha el nem múló emlék és történelmi tapasztalat a két világháború közötti harc iskoláink nyilvánossági jogáért.

A felekezeti oktatás az állami és a magánoktatás mellett egy harmadik forma, ugyanúgy nyilvános oktatás, mint az állami.

Minket nem elégít ki a vallásoktatás bevezetése az elemi és középiskolák I-XII. osztályaiba, a vallástörténet bevezetése az egyetemekre, a teológiai szemináriumi líceumok integrálása az állami iskolahálózatba és az egyetemi fokú teológiai intézetek beolvasztása az állami egyetemek szervezetébe. A lehető legvilágosabb formában kinyilvánítjuk, hogy felekezeti iskolahálózatot óhajtunk az óvodától az egyetemig, saját anyanyelvünkön. Ehhez igényeljük a teljes pénzügyi fedezetet, mert híveink adófizető állampolgárok.

Ügyszintén nem mondhatunk le az egyházi vagyon visszaadásáról. A kérdés jogi szabályozásának helye a vallásügyi törvény és semmi esetre sem más, jövőbeni homályos ígéret és félintézkedésre tett célzás. Az erőszakos államosítás nem képez jogalapot a híveink verejtékéből évszázadok alatt összegyűjtött ingó és ingatlan javak birtoklására. Vagyonunk nélkül nincs vallásszabadság.

Jogos követelésünkben megerősít minket Románia Európa Tanácsba való felvételéről szóló okmány 9. feltétele, amely felhívja a román kormányt, hogy az egyházi javakat adja vissza és engedje működni a felekezeti oktatást.

Íme felfigyelt ránk a világ, Európa nyugati része is úgy gondolkodik, mint mi.

A Vallásügyi Államtitkárság 1993. szeptember 30-án megküldte a törvénytervezet végső formáját, jelezve, hogy ünnepélyes keretek között szeretné fogadni az egyházvezetők megerősítését.

A fentiek alapján határozottan kinyilvánítjuk, hogy az Európa Tanács határozatának szellemében iskoláinkról, történelmi örökségünkről soha, de soha nem mondunk le, jogtalanul elvett javainkat visszaköveteljük, egyenlőséget akarunk minden romániai felekezet részére. Reméljük, hogy követeléseink a román kormánynál meghallgatásra találnak még az Európa Tanács ellenőrző bizottságának látogatása előtt.

Kolozsvár, 1993. október 11.

*Gyulafehérvári Római Katolikus Érsekség
Nagyvárad Római Katolikus Püspökség
Szatmárnémeti Római Katolikus Püspökség
Temesvári Római Katolikus Püspökség
Örmény Katolikus Apostoli Kormányzóság
Zsinatpresbiteri Evangélikus Egyház
Erdélyi Református Egyházkerület
Királyhágómelléki Református Egyházkerület
Unitárius Egyház*

SZÓSZÉK - ÚRASZTALA

Simén Domokos

ISTENKERESŐ SZOKÁS

Lk 4, 14-24; 28-29

Jézus ehhez a világhoz jött, indulása Názaretből, otthonról volt. Horváth Imre igazat fogalmazott, mikor ezt írta: "A világban is otthon vagy, mikor haza érkezel." A székely közmondás szerint "A fészek határozza meg a madarat", az otthon, a család az embert. Meghatározóan egy életre ott töltődünk fel. Nem tudom, hogy az otthonhoz való ragaszkodás lokálpatriotizmus-e? Ha az is, akkor lehet-e bélyeg sok emberen? ... Jézus otthonról, ahol felnevelkedett, indult el tanítói útjára, de tanítását nem lehet lokálpatriotizmusba, a vidékiességbe szorítani. Egyetemes az. Otthonról indulni, vidékinek lenni Kosztolányi Dezső szerint is nem földrajzi meghatározottságot jelent, hanem nézőpont, tudat kérdése. Vidékiént is lehet világszínvonalú az ember, de fővárosiként is lehet vidéki valaki.

Sok derékba tört élet és jószándék vall arról, amit Jézus így fogalmazott meg: "Egy próféta sem kedves az ő hazájában." Milyen kevés embernek sikerült hírnév és kezdő tekintély nélkül először otthon nagygyá lenni. Légió a száma azoknak, akiket idegenbe űzött el az otthoni-hazai közömbösség, irigység, a kicsinyesség és lettek Nobel-díjasok és világhírességek idegenben. Átvitt értelemben a Jézus sorsa ismétlődött meg rajtuk: "és betelének mindnyájan haraggal" ellene "és kiűzék őt a városon kívül, és vivék őt annak a hegynek szélére..., hogy onnan letaszítsák." Nem tudok felelni arra a kérdésre, hogy lettek volna-e ezekből a kivételesen, levetett sorsú emberekből nyereség-emberei a világnak, ha az otthoni fészken megültek volna. Tény azonban az, hogy valahol a világranglista élén járunk azok közt, kik szétszórtuk értékeinket, csonkítottuk önmagunkat.

A 14. vers szerint Jézus a Léleknek erejével tért meg a kísértés után Názaretbe, oda, ahol felneveltetett. A léleknek ez az ereje köszöri ki az otthon ejtett első csalódás-csorbát. A lélektan szerint lelki világunk hármasságú: értelmi, érzelmi és akarati. Mai világunk katasztrófája nem gazdasági-politikai-társadalmi eredetű, hanem lelki. Félművelt és műveletlen lelki életet élő emberekkel van tele világunk, akik ebben az értelemben "lokálpatrioták", nem akarnak és nem tudnak kilépni önmagukból, a világ szokása szerint "magukra zárták az ajtókat."

A világ, ha lassan is, de meg fogja oldani a maga gazdasági-társadalmi-politikai kérdéseit, mert erre épül fel, de ki fogja megoldani az "erőtlen lelket" kérdését, a kicsinyhitűek elkallódását, a becsület züllését, az emberi tisztesség megtaposását, az erkölcs száműzetését, az önzés világháborúját, s egy emberibb, egy jobb világ összehozását? Szerintem, csak az erős lelkűek, a józan értelemmel, az érzésviláguk nemességével és a következetes akarattal élők. Híszem, hogy ebben segít az isteni lélek is.

Jézus nem alkalomszerűen ment be a názareti zsinagógába, hanem az evangélista szerint kihangsúlyozottan a szokása szerint. Mikor 12 éves korában szülei felvitték a jeruzsálemi templomba, a húsvéti ünnep szokása szerint cselekedtek. Mikor tanítása kezdetén a názareti templomba ment, szokása szerint tette. Nagy